

INTERPRETATIVNI ESEJ

Odlomek, v katerem vznemirjena Haimon in Teiresias Ismeni (in posledično tudi Antigoni) očitata oz. izražata svoje nestrinjanje glede njenega iskanja in želje po pokopu brata Polineika, uvrščamo v 2.dejanje tridelne poetične drame Antigona, avtorja Dominika Smoleta.

Ključne osebe odlomka so Ismena, Teiresias in Haimon, ki skozi pogovor jasno izražajo (predstavijo) svoja načela. Haimon je velik zagovornik hedonizma; zanj je življenje preprosto in veselo. V delu tako predstavlja lik povprečneža, konformista, ki na svet gleda zelo ozko, realistično. Popolno nasprotje je Ismena, ki prva da pobudo za iskanje in pokop Polineika. Četudi je sprva zelo vztrajna, se na koncu izkaže za strahopetno in nestanovitno, saj podleže pritisku in grožnjam »nasprotnikov«, Antigono pa okliče za blazno. Za njen (Ismenin) preobrat ima največje zasluge Teiresias, ki se v navidezni skrbi za mir in blaginjo naroda, »bori« le za lastne privilegije, ki mi jih obstoječa oblast nudi. Zaradi tega zavrača vse, kar bi njegovo ugodje lahko ogrozilo in se sklicuje na tradicijo in red. Ravno zato pride med njima do največ trenj-še posebej na začetku, ko se Ismena še povsem neomahljivo upira njegovemu nasprotovanju. Boj med njunima idejama je lepo viden tudi v odlomku. Teiresias se ugodja oz. svoje pragmatične drže tako zelo oklepa, da nekega (višjega) smisla v vsem skupaj (pa tudi v življenju nasploh) niti ne vidi. Nihilističnemu mišljenju Ismena ostro nasprotuje. Za osebno uresničitev se je pripravljena podati na tvegano pot borbe za svoje vrednote in prepričanja, na pot iskanja smisla v življenju in celo tvegati svoje življenje.

Četudi imata Ismena in Teiresias popolnoma drugačni ideji, pa je v drami lepo vidno njuno prizadevanje, da bi jima ostala zvesta. Drug drugega neprenehoma poskušata prepričati v nasprotno. V obeh primerih gre za »potešitev« potreb, le da so pri Teiresiasu te bolj osnovne, ki človeku omogočajo preživetje, samozadostnost, pri Ismeni pa bolj kompleksne, ki človeku prej kot ugodje nudijo neko osebno zadovoljstvo, srečo, občutek izpopoljenosti. Razlikujeta se tudi izvora idej, ki prideta najbolj do izraza pri dilemi pietete (pravici do pokopa). Teiresiasova temelji na spoštovanju zakonov oblasti, medtem ko Ismenina daje prednost morali, navsezadnje celo humanosti. Kakorkoli postavljati eno pred drugo je nesmiselno, saj je to odločitev vsakega posameznika posebej. Res pa je, da se človek v vsakdanjem življenju pogosto znajde v dilemi, ko je primoran izbirati med njima. Sama se bolj nagibam k Ismenini ideji, saj se oblast in njeni zakoni, kljub svojemu prizadevanju za pravičen svet, prevečkrat izkažejo za krivične. Dojemanje stvari namreč ne more biti tako črno-belo in posploševanje vsega, kar nas obdaja, ne cena za red v državi. Širši pogled na svet in navsezadnje tudi svobodo človeku dajejo vrednote, prepričanja, morala,... Zaradi tega, smo pravzaprav ljudje, četudi tako zelo različni.

Raznolikost najdemo tudi v avtorjevi uporabi slogovno-jezikovnih sredstev, ki bogatijo poetično dramo. Haimon s pomočjo okrasnih pridevkov (zelena trava, rdeč mak) poudari svoj realističen pogled na svet, Ismena s posebitvijo (srce zveni) pripisuje organu nepredstavljivo sposobnost in mu s tem da neko dodatno vrednost, hkrati pa ponazarja širjenje svoje ideje kot odmeve tega zvena. Teiresias pa s paradoksom (ti in Antigona sta naredili, da Polineik ni Polineik), skuša »zasejati« dvom in s tem omajati Ismeno oz. človeka, ki trdno stoji za svojim prepričanjem, dejanji. Pri Ismeni

mu je uspelo, pri Antigoni pa ne. Ta, kljub temu, da v delu ni fizično prisotna, ohrani nekomformistično držo in se zoperstavi vsaki oviri, ki ji stoji na poti. Njeno junaštvo je še danes navdih bralcu, ki se zaveda kako bolj enostavno se je potuhiniti in prilagoditi, samo da se mu ne bi bilo treba izpostaviti. Kljub temu, da sedanja družba spodbuja k sprejemanju in strpnosti do drugačnih, pa se (vsaj na nekatere) odzove precej drugače. V mnogih pogledih nam je držo Antigone lažje posnemati- demokratična družba nam omogoča svobodo mišljenja, govora in ne grozi s smrtjo. Po drugi strani pa nas, ne da bi se tega sploh zavedali, zaslužnjujeta materializem in egoizem, saj se ju danes bolj kot pohlep označuje kot skrb za preživetje. Vrednote izgubljajo svoj pomen, iskanje svojega jaza bolj kot cilj postaja način meditacije itd. In zakaj je Antigona res tak navdih? Ker živimo v prepričanju, da imamo njeno držo in se niti ne zavedamo, da smo bolj kot njej podobni Ismeni. Še slabše, mi klonimo še veliko prej.